

Functionele Projecties in het West-Vlaamse Middenveld
Eindwerkstuk hoofdrichting taalkunde van het Nederlands

Yuri Villa Ridders

Meertens Instituut Amsterdam 2010 Variatielinguïstiek
In opdracht van Universiteit Utrecht

Begeleider: Prof. dr. Sjef Barbiers

1	INLEIDING	4
2	HET THEORETISCH KADER	4
2.1	Minimalist Program	4
2.2	Distributed Morphology.....	5
2.3	Universal Base Hypothesis en antisymmetrie	5
2.4	Modellen van het middenveld	5
2.5	Cinque's functional hierarchy	6
2.6	Verplaatsingen.....	6
3	WEST-VLAAMS	7
3.1	Beknopte samenvatting Haegeman (1998)	7
3.2	Discussie.....	10
3.3	Aanvullende theoretische aannamen.....	10
3.4	Cinque en het West-Vlaams.....	11
4	IRREALIS	12
4.1	Een definitie van irrealis.....	12
4.2	Irrealis en het hulpwerkwoord oa(t)	12
4.3	Het bereik van irrealis	13
4.4	Interactie van TAM-features.....	14
4.5	Empirische uitbreiding	14
5	VERPLAATSINGEN IN HET WEST-VLAAMSE MIDDENVELD	16
5.1	Analyse van de IPP-constituent.....	16
5.2	Analyse van een.....	18
5.3	Analyse van ee(t)	18
5.4	Analyse van oa(t)	19

5.5 Concluisies21

6 REFERENTIES21

1 INLEIDING

De syntactische boomstructuur wordt ingedeeld in verschillende domeinen, afhankelijk van het type projecties dat zich er in bevindt. In deze scriptie richt ik mij specifiek op het rechtergedeelte van het *middenveld*. Met het middenveld wordt het domein tussen CP en de hoogste VP bedoeld, aangenomen dat het bestaan van VP, TP en CP zelf niet meer ter discussie staat. Een veel gebruikt synoniem voor het middenveld is het I-domein, omdat het middenveld alle projecties herbergt die iets te maken hebben met flexie (Inflection). Ik behandel slechts het rechtergedeelte van het middenveld, ofwel de projecties tussen TP en de hoogste VP. In *Verb Movement in Embedded Clauses in West Flemish* van Liliane Haegeman (1998), wordt een uitbreiding van het aantal projecties in het middenveld voorgesteld, ondersteund door een aantal voorbeeldzinnen uit het West-Vlaams. Hoewel Haegeman zich voornamelijk richt op *tijd-gestuurde* flexie, wil ik aandacht schenken aan *irrealis-gestuurde* flexie. Ik zal laten zien dat dit perspectief gevolgen heeft voor de architectuur van het middenveld zoals Haegeman hem voorstelt. De onderzoeksvraag is:

- (1) Hoe draagt irrealis bij aan de distributie van West-Vlaamse werkwoorden, en daarmee aan de architectuur van het West-Vlaamse rechter middenveld?**

Doelstelling

In de eerste paragraaf wordt een theoretisch kader besproken waarbinnen gewerkt zal worden. De aannames die hier worden gedaan sluiten zo veel mogelijk aan op die van Liliane Haegeman. Vervolgens worden de paragrafen uit het artikel van Haegeman samengevat die relevant zijn voor mijn onderzoeksvraag. Dan volgt er een introductie van het begrip *irrealis*, om de implicaties van dit verschijnsel tot slot te kunnen verwerken in een nieuwe voorstelling van het middenveld.

2 Het theoretisch kader

Binnen de generatieve taalkunde bestaan verschillende stromingen, met ieder sterk uiteenlopende aannames. De keuze voor een stroming heeft gevolgen voor de theoretische gereedschappen die gebruikt kunnen worden bij het modelleren van het taalvermogen. Graag expliciteer ik daarom de aannames die Liliane Haegeman heeft gedaan in haar artikel, zodat duidelijk wordt binnen welk kader ook ik zal werken.

2.1 *Minimalist Program*

Haegeman werkt met The Minimalist Program (MP) van Noam Chomsky (1995). Dit programma beschrijft de mechanismen waar verplaatsing zich aan houdt in het syntactische domein. Het idee is dat lexicale morfemen bestaan uit een bundel eigenschappen (*features*), en pas kunnen worden uitgespeld wanneer ze zijn verplaatst

naar een functionele categorie waar zich dezelfde bundel eigenschappen bevindt¹. Features die hier niet toe behoren zijn features die semantisch geïnterpreteerd kunnen worden, zoals dit bij phi-features (*persoon*, *geslacht* en *getal*) het geval is wanneer zij op het naamwoord worden gemarkeerd (Ura, 1995). Hoewel ik consequent het woord "verplaatsing" gebruik wordt er binnen MP liever gesproken van het kopiëren van elementen, waarvan er slechts één wordt uitgespeld.

2.2 Distributed Morphology

Er bestaan binnen MP verschillende ideeën over de situering en het bereik van syntax in het overkoepelende model van het taalvermogen (ook wel het T-model genoemd) (Embick & Noyer, 2005). De *Lexicalist Hypothesis* ontkent bijvoorbeeld dat er een relatie bestaat tussen de werking van morfologie en syntaxis, en splitst ze daarom op in twee domeinen. Ik ga zelf uit van *Distributed Morphology* (Halle & Marantz, 1994), en volg hierin Haegeman. Deze hypothese gaat uit van een generatief systeem waar zowel zinsbouw als woordbouw ondergeschikt aan zijn. Hierbij houdt woordbouw zich aan de *Mirror Principle* (Baker, 1985), wat betekent dat de onderliggende volgorde van morfemen binnen een woord exact gespiegeld is aan die van de woorden in een zin. Verder wordt er aangenomen dat de aanhechting van gebonden morfemen aan woordstammen buiten het syntactische domein plaatsvindt. Woorden worden dus "kant-en-klaar" in de boomstructuur geïnserteerd. Dit principe wordt *late insertion* genoemd.

2.3 Universal Base Hypothesis en antisymmetrie

Een volgende keuze die gemaakt moet worden, is hoe de categorieën gerangschikt zijn in de boomstructuur. Ik kies in de eerste plaats voor de *Universal Base Hypothesis* (UBH) (Kayne, 1994), wat betekent dat het aantal projecties en hun volgorde in elke taal hetzelfde is. Ik volg Kayne ook in het idee dat boomstructuren altijd naar rechts vertakken (antisymmetrie), en dat feature-movement altijd naar links is. Omdat ik mij beperk tot het middenveld doe ik geen uitspraken over de volgorde van constituenten in het VP-domein. Nu ik heb aangenomen dat er een universeel middenveld bestaat, rest de vraag hoe dat er dan precies uitziet.

2.4 Modellen van het middenveld

Om het middenveld in kaart te brengen is er veel gebruik gemaakt van adverbialen (Carnie, 2006). Ze worden geacht zich in verankerde projecties te bevinden, waardoor ze gebruikt kunnen worden om de posities van werkwoorden zichtbaar te maken ten opzichte van die van de adverbialen. Dit zijn de posities waar werkwoorden naartoe verplaatsen om niet-interpreteerbare features te checken zoals temporele, aspectuele en modale features (TAM-features). Ook is er gekeken naar relatieve werkwoordposities ten opzichte van functionele morfemen. Zodoende werd er een categorie zichtbaar waar voegwoorden zich bevinden (CP), waar vervoegde werkwoorden heen verplaatsen (TP) en waar objecten checken voor hun congruentierelaties (AgrOP). Hoe meer talen er echter bij het onderzoek betrokken raakten, hoe meer projecties er opdoken of wegvielen (Pollock, 1989). Een mogelijke oplossing voor dit probleem is bedacht door Guglielmo Cinque.

¹ In latere theorieën over MP wordt verplaatsing niet altijd noodzakelijk geacht voor uitspelling (Chomsky, 2000). Ik laat eventuele conflicten tussen onderstaande verplaatsingen en latere werken van MP buiten beschouwing ten behoeve van de werkbaarheid.

positie bevindt, is een empirische vraag die ook nog voor onderzoek open staat. Er bestaan namelijk redenen om aan te nemen dat de hiërarchie waaraan constituenten zich houden afhangt van de woordsoort. Dit kan betekenen dat er verschillende hiërarchieën door elkaar heen bestaan (Bobaljik, 2009). Ik volg Haegeman in het idee dat hoofd-verplaatsing en XP-verplaatsing allebei is toegestaan, met respect voor locality constraints en de Head Movement Constraint (HMC) (Travis, 1984). De HMC verbiedt hoofden om tijdens het verplaatsen tussengelegen hoofdposities over te slaan.

3 West-Vlaams

In *Verb Movement in Embedded Clauses in West Flemish* (1998), kijkt Liliane Haegeman naar het gedrag van het West-Vlaamse hulpwerkwoord *een* ("hebben") onder invloed van IPP-constructies.

3.1 Beknopte samenvatting Haegeman (1998)

Ze werkt aanvankelijk met een rechter middenveld dat er uit ziet als in (3).

(3) TP > AgrOP > PredP > NegP > VP

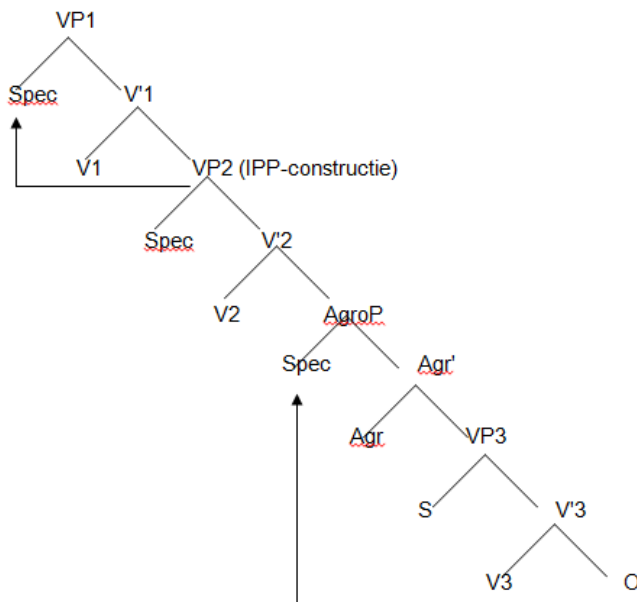
Er wordt een analyse besproken van IPP-constructies van Jan Wouter Zwart (1995). IPP staat voor *infinitivus pro participio*; een verschijnsel waarbij een hulpwerkwoord ervoor zorgt dat er een infinitief verschijnt op de plaats waar je een participium zou verwachten. Een voorbeeld staat in (4).

(4) *Jan heeft altijd gewild zwemmen
Jan heeft altijd [IPP willen zwemmen]

In bijvoorbeeld het Engels is er geen sprake van dit effect (5).

(5) John has always wanted to swim
*John has always to want to swim

Zwart stelt een benadering voor waarbij intrapositie plaatsvindt van de IPP-constituent in de Spec-positie van de hoogste VP (6).



(6)

Haegeman constateert echter dat deze IPP-intrapositie niet voldoende is in het West-Vlaams. Het woord *te* zorgt er voor dat de infinitief *een* (*hebben*) niet aan de IPP-constituent vooraf kan gaan (7), terwijl er duidelijke aanwijzingen zijn dat *te* en *een* niet op dezelfde hoofdpositie kunnen staan.

- (7) a) Mee Sjef *te* [willen dienen boek] lezen een
 Met Sjef *te* [willen dat boek lezen] hebben
- b) *mee Sjef *te een* [willen dienen boek lezen]
 *met Sjef *te hebben* [willen dat boek lezen]

Blijkbaar verplaatst de IPP-constituent na spec-VP1 nog een keer door. Finitie hulpwerkwoorden kunnen wél voor de IPP-constituent staan, zoals te zien in (8). Als het hulpwerkwoord in de verleden tijd staat moet het zelfs verplicht op die positie staan. In de analyse van Haegeman moet het hulpwerkwoord *een* in het West-Vlaams daarom noodzakelijk twee keer verplaatsen als het in verleden tijd staat. De tegenwoordige tijd *ee(t)* hoeft maar één keer te verplaatsen, maar lijkt de keuze te hebben om twee keer te verplaatsen. Er worden twee projecties geïntroduceerd, FP1 en FP2, waarvan de hoofden door respectievelijk *oa* en *eet* worden bezet. De IPP-constituent komt dan uiteindelijk ik spec-FP1 te staan.

(8)

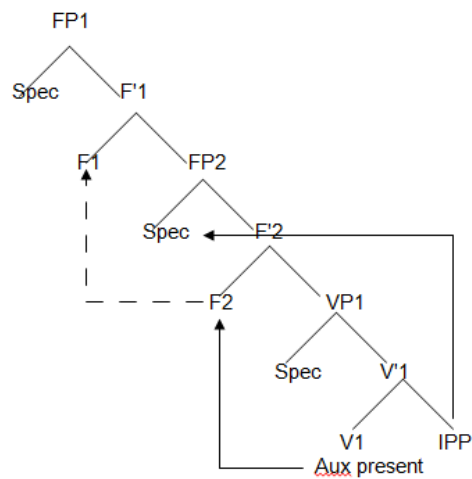
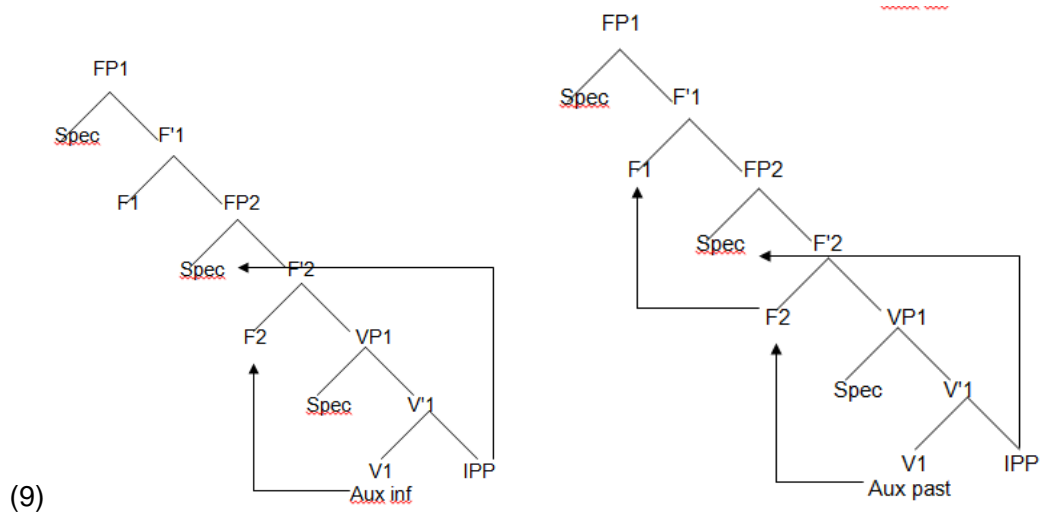
- a) Da Sjef *oa/?ee* [willen dienen boek lezen] F2 VP
 ↑
 Dat Sjef *had/?heeft* [willen dat boek lezen]
- b) Da Sjef F1 [willen dienen boek lezen] **oat/eet* VP
 ↑

Dat Sjef

[willen dat boek lezen]

*had/heeft

Het bestaan van een zekere FP1 en een FP2 wordt door Haegeman toegeschreven aan een opgesplitste TP-projectie. In (9) zijn de bevindingen uit (8) nog eens schematisch weergegeven.



De analyse is hier als volgt. De IPP-constituent verplaatst standaard naar Spec-FP2 omdat hier aspectuele kenmerken moeten worden gecheckt. Het hulpwerkwoord in V1 verplaatst in ieder geval naar F2, en vervolgens al dan niet (verplicht) naar F1. Verderop in het artikel ziet Haegeman zich genoodzaakt de FP1 nog eens op te splitsen in NegP en TP, omdat er in dit domein zowel tijd- als negatiekenmerken worden gecheckt, te zien aan het negatiemorfem *-en*, dat zich kan hechten aan het finiete werkwoord. Het

werkwoord *een* kan dus om drie redenen naar het middenveld verplaatsen: present tense, past tense, en negatie.

3.2 Discussie

Er bestaan een aantal problemen in de analyse van Haegeman. In de eerste plaats is het onduidelijk waarom de IPP-constituent precies naar Spec-F2 verplaatst. Ze verwijst naar aspect features waar Cinque ook naar zou verwijzen, maar het is onduidelijk op welke projectie uit de hiërarchie van Cinque ze doelt. Verder merkt ze op dat de infinitief geen tense kan checken, en dat hij daarom niet verder verplaatst dan F2. Als er in F2 geen tense kan worden gecheckt, is het daarom vervolgens de vraag waarom *eet* dat wel kan. Er wordt door Haegeman geïmpliceerd dat FP2 met aspect te maken moet hebben, en niet met tense. Een andere opvallendheid is dat er aanvankelijk in het artikel een aantal projecties worden genoemd die later niet meer terugkeren in de analyse. Mogelijk kunnen we met deze projecties af, zonder dat er nieuwe projecties hoeven te worden geïntroduceerd. In (10) staat de uiteindelijke boomstructuur zoals deze te interpreteren valt in het artikel.

(10) CP > AgrSP > TP1 > AgrOP > PredP > NegP > TP2 > FP2 > VP1 > VP2 > VP3

Met respect voor de eerder behandelde projecties in het artikel: NegP en AgrOP (op hun oorspronkelijke posities, hier NegP1 en AgrOP2 genoemd), zou de structuur er uit komen te zien zoals in (11).

(11) CP > AgrSP > NegP1 > TP1 > AgrOP1 > PredP > NegP2 > TP2 > FP > VP1 > VP2 > AgrOP2 > VP3

Deze projecties bevinden zich echter buiten het relevante gedeelte van het middenveld, en worden hier dus niet verder behandeld. De projecties die in de eindanalyse van Haegeman wel erkend, maar niet gebruikt worden, zijn TP1, AgrOP1 en PredP, welke tevens in het middenveld liggen. Met gebruik van deze projecties is het wellicht niet langer noodzakelijk om FP1 en FP2 te introduceren. Het zou nog eleganter zijn om haar bevindingen onder te brengen in de universele functionele hiërarchie van Cinque, te meer omdat ze zijn boek meermaals aanhaalt in het artikel.

3.3 Aanvullende theoretische aannamen

In paragraaf 2 zijn algemene theoretische aannamen gedaan. Nu bekend is welke verschijnselen uit het West-Vlaams precies behandeld worden, wil ik nog een aantal concrete aannamen doen.

- negatie wordt niet gecheckt in een gefixeerde projectie (Cinque, 1999)
- het subject checkt nominatief-casus in spec-TP, zoals dat in traditionele theorieën wordt gedaan (Pollock, 1989)
- *te* staat in T, zoals dat vaker wordt opgelost (Haegeman, 1995)
- Subject agreement behoeft geen eigen projectie zoals AgrSP (Chomsky, 1995)
- Object agreement vindt plaats in het rechtergedeelte van het middenveld, maar is niet relevant voor mijn onderzoeksvraag. Ik laat AgrOP daarom buiten beschouwing. *dienen boeken* kan op meerdere plaatsen komen te staan vanwege *scrambling* (Corver & Van Riemsdijk, 1994)

3.4 Cinque en het West-Vlaams

Het is nu de vraag welke categorieën van Cinque gebruikt kunnen worden om de bevindingen van Haegeman te verklaren. Door spec-posities zichtbaar te maken in het West-Vlaamse middenveld wordt het duidelijk dat zich hier minimaal vier projecties bevinden (12).

(12)

[spec1 spec2 spec3 spec4]

	CP	I-domein		VP	
a)	dat	[Jan	hem]	gisteren soep gaf
b)	dat	[Jan	hem	dat]	gisteren gaf
c)	dat	[Jan	dat hem]	gisteren gaf

In het artikel van Haegeman komen een aantal potentiële verplaatsingsmotivaties voor: present tense, past tense, negatie en aspect. Negatie wordt door Cinque beschouwd als een categorie die zich niet in de fixed hierarchy bevindt, maar in elke spec-positie kan verschijnen (Cinque, 1999). De NegP van Haegeman laat ik daarom buiten beschouwing. Over de positie van past tense in de hiërarchie hoeft niet te worden getwijfeld. Hiervoor neem ik de projectie T-past van Cinque over. Voor present tense kies ik T-anterior, waar *has* in het Engels en dus ook *ee(t)* moet worden gecheckt (Ellison, 2010). Het is minder eenvoudig om te bepalen waar aspect moet worden gecheckt. Haegeman onderscheidt twee check-relaties met aspect: de infinitief *een* en de IPP-constituent. Ik vermoed dat hier verschillende motivaties aan ten grondslag liggen. *een* gedraagt zich als het werkwoord van perfectum, en moet daarom waarschijnlijk worden gecheckt in Asp-perfectum. Deze projectie bevindt zich onder T-anterior. Ik stel nu voor dat het gedrag van de IPP-constituent afhangt van de aanwezigheid van irrealis. In irrealis-constructies verwacht je namelijk adverbia zoals *misschien* en *waarschijnlijk*, en geen adverbia zoals *zojuist* en *bijna* (13).

- (13) RE Ik had zojuist de politie gebeld
IRR Ik had in dat geval waarschijnlijk de politie gebeld

Ik neem daarom aan dat een IPP-constituent met irrealis zijn aspect moet checken in het domein waar de irreële adverbia zich ophouden. Werkwoord *willen* is typisch een woord dat irrealis veroorzaakt in de IPP-constituent (Shannon, 1993). Het irreële domein bevindt zich in de hiërarchie van Cinque tussen Mood-irrealis en T-anterior. In (14) staan de projecties die tot nu toe relevant zijn gebleken voor dit onderzoek, en hun relatieve volgorde.

- (14) T-past > Asp(irr) > T-ant > Asp-perf

Asp(irr) vertegenwoordigt hier een van de Asp-projecties die zich tussen Mood-irr en T-ant bevinden. Ik laat in het midden om welke projectie dit precies gaat. Mijn verwachting is dat irrealis niet alleen van invloed is op de IPP-constituent, maar ook op het ogenschijnlijke past-morfeem *oa(t)*. In meerdere talen, waaronder het Engels en het Nederlands, maar ook in niet-Indo-Europese talen zijn er aanwijzingen gevonden voor een nauwe relatie tussen past tense en irrealis (Deen & Hyams, 2002), (Steele, 1975),

(Aranovich, 2006), en een relatie tussen future tense en irrealis (Cristofaro, 2011), (De Haan, 2011a).

4 Irrealis

In de hiërarchie van Cinque komt een projectie voor met de naam Mood-Irrealis, waarvan de spec-positie in sommige talen bezet kan worden door “irreële” adverbia. Irrealis betekent hier: een modaliteit die verraadt dat de gebeurtenis die wordt uitgedragen door het predicaat (nog) niet heeft plaatsgevonden. Voorbeelden van adverbia met irrealis zijn *misschien* en *hopelijk*.

(15) Jan zou Marie (misschien) kunnen slaan

4.1 Een definitie van irrealis

In het ideale geval zou een adverbium met een irreële modaliteit duiden op een hoofdpositie waarin de eigenschap [+irrealis] gecheckt kan worden. Dit idee is conform de theorie van Cinque. Om te bewijzen of dit inderdaad voor irrealis opgaat, is het noodzakelijk om eerst de semantische notie *irrealis* nauwkeurig te definiëren. Er wordt vaak benadrukt dat er nog steeds geen sluitende definitie van het begrip irrealis bestaat (Elliot, 2000), (De Haan, 2011), (Kinkade, 1998). Een nog groter probleem is dat deze bewering wordt gedaan op verschillende onderzoeksniveaus binnen de taalkunde. Binnen de semantiek wordt het verschijnsel op filosofisch- en taalkundig niveau bestudeerd, en binnen de syntaxis wordt het op generatief- en typologisch niveau bestudeerd (De Haan, 2011). Typologen zoeken daarom naar irrealis-markeerders zonder een onomstreden definitie te hanteren van irrealis. Cinque neemt vanuit empirische overwegingen een projectie Mood-Irrealis op in zijn hiërarchie van functionele categorieën, zonder dat het precies duidelijk is om welke interpretatie van irrealis het gaat. Dit maakt het voor generatief taalkundigen moeilijk om te onderzoeken of irrealis niet-interpreteerbaar is. Bij een onderzoek naar irrealis bestaat dus al snel het gevaar dat bepaalde vooronderstellingen op losse schroeven staan. In deze scriptie is irrealis daarom slechts een werkdefinitie die ik baseer op het werk van Cristofaro (2011), Grønn (2006), Elliot (2000) Hyams (2005), Deen en Hyams (2002), Iatridou (2000), Shannon (1993), Steele (1975) en De Haan (2011):

Irrealis: een modaliteit die de spreker dissocieert van zijn bewering, en zich manifesteert in de syntaxis van het West-Vlaams als een feature die zijn abstracte morfeem kan delen met tense-features, en tevens minder scope heeft dan deze tense-features, en wel op de manier zoals Cinque deze voorstelt (T-past >> T-future >> Mood-irrealis.), waarbij het van de feature-bundel afhangt op welke positie in de zin het morfeem wordt uitgespeld.

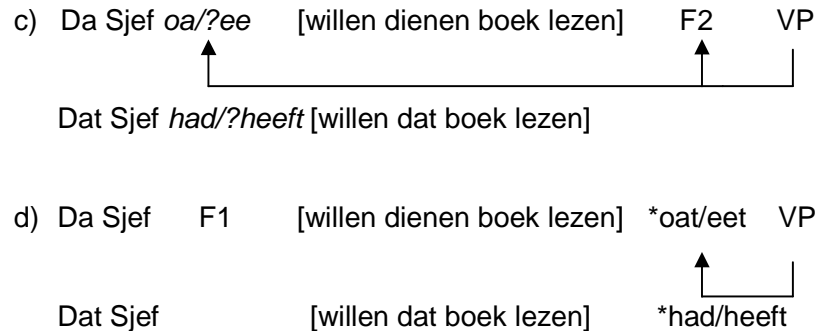
De gedachte is dat verleden tijd en irrealis een semantische primitieven hebben, omdat er morfemen bestaan die de spreker zowel kunnen dissociëren van het heden als van de betreffende realiteit.

4.2 Irrealis en het hulpwerkwoord oa(t)

De hypothese is dat er twee West-Vlaamse equivalenten van *had* bestaan: één met [+irrealis] en één met [-irrealis]. Hierdoor kan het morfeem zowel in het temporele- als

het modale domein opereren, zoals dit ook bijvoorbeeld gebeurt bij het Engelse *could* (Bybee, 1998), (Iatridou (2000)). In (16) worden de bevindingen van Haegeman herhaald.

(16)



Omdat *lezen* een transitief werkwoord is, en er bovendien een modaal hulpwerkwoord in de zin staat, is het noodzakelijk dat *hebben* wordt geselecteerd en niet *zijn*. Verder is het duidelijk dat IPP-constructies voor een verledentijsinterpretatie zorgen zonder dat *hebben* past tense hoeft te checken. In sommige contexten is het zelfs onmogelijk om past tense te checken (17).

- (17) RE Hij heeft het boek gelukkig willen lezen
 RE Hij *had het boek gelukkig willen lezen

De vraag is dus waarom *oa(t)* überhaupt geselecteerd kan worden in 16. Ik zal onderzoeken of dit iets met irrealis te maken heeft.

4.3 Het bereik van irrealis

In (19b) staat een zin die wel irreëel is, maar geen *had* selecteert. Het verschil met (19c), die wel *had* selecteert, is het bereik van de irrealis.

- (19) a) RE opa heeft/*had het je (gelukkig) kunnen geven (en heeft dat ook gedaan)
 b) IRR opa heeft het je kunnen geven (maar heeft dat niet gedaan)
 c) IRR opa had het je kunnen geven (maar heeft dat niet gedaan)

In (19b) staat *kunnen* in realis, en *geven* in irrealis. Het is immers een feit dat opa in staat was het te geven, maar niet dat hij het daadwerkelijk heeft gegeven. In (19c) heeft irrealis ook bereik over *kunnen*, omdat het niet zeker is dat opa in staat was het te geven. Het hangt dus van de keuze tussen *heeft* en *had* af hoe groot het bereik van irrealis is. Mijn conclusie is daarom dat de verplaatsing van *oa(t)* te maken heeft met irrealis. In het standaard Nederlands lijkt er in bepaalde contexten precies hetzelfde aan de hand te zijn als in (16).

- (20) (a) RE Het is zeker dat Jan het boek willen lezen heeft/*had (tot hij er bij neer zou vallen)
 (b) IRR Het is de vraag of Jan het boek heeft?/had willen lezen (tot hij er bij neer zou vallen)

Haegeman merkt op dat *ee(t)* eventueel ook naar de positie van *oa(t)* kan verplaatsen. Ook hier verwacht ik dat irrealis de motivatie is, maar dat het bereik van irrealis kleiner is.

4.4 *Interactie van TAM-features*

Tot slot neem ik aspect in acht als potentiële verplaatsingsmotivatie. Ik neem nu aan dat er verschillende feature-bundels zijn die door verschillende morfemen kunnen worden uitgespeld.

- (21) Oa(t) [+past, +aspect]
 Oa(t) [+past, +irrealis]
 Ee(t) [+present, +aspect]
 Ee(t) [+present, +irrealis]
 Ee [+aspect]

Het West-Vlaams lijkt, net als het standaard Nederlands, ook nog de mogelijkheid te hebben om de bundel [+irrealis] uit te spellen met het woord *zou(d)(n)*. De zinnen in (23) en (24) zijn ogenscheinlijk semantisch equivalent.

- (23) Ik had [+past, +irrealis] dat sowieso gedaan
 (24) Ik zou [+irrealis] dat sowieso hebben [+past,+aspect] gedaan

Had kan echter ook enkel in het past domein opereren (Hyams, 2005), ofwel louter gebruikt worden om verleden tijd uit te drukken (25).

- (25) Gelukkig had [+past] Jan de politie gebeld

Tot slot zijn er morfemen die voor de bundel [+past] gebruikt worden. Dit betreft bijvoorbeeld matrixwerkwoorden die in verleden tijd staan. Een overzicht van alle feature-bundels staat in (26).

- (26)

		+irrealis	+aspect
		zou	hebben
+past	las	had	had
+present	leest	heeft?	heeft

Ik heb een vraagteken geplaatst bij *heeft* [+present, +irrealis], omdat irrealis een groter bereik heeft wanneer het wordt uitgespeld door *had*. Misschien heeft de irrealis-variant van *ee(t)* een minder sterke irrealis-feature.

4.5 *Empirische uitbreiding*

Omdat er in het artikel van Haegeman niet veel voorbeeldzinnen gebruikt worden, heb ik haar gevraagd om een aantal zinnen in realis en irrealis te onderzoeken op het gedrag van *oa(t)* en *ee(t)*. De conclusies die ik heb getrokken over het West-Vlaams staan hieronder opgesomd.

- Er zijn minimaal 4 projecties in het rechter middenveld. AgrSP en NegP bestaan niet
- Modalen zoals *willen* zorgen voor irrealis binnen een IPP-constituent
- Irrealis bepaalt de positie van de IPP-constituent, en die van het hulpwerkwoord *een*.
- Er bestaat inderdaad een opgesplitste TP, maar niet anders dan Cinque heeft voorgesteld
- In elk geval *oa(t)* kan zowel in T-past als in T-mood-irrealis worden gecheckt

Haegeman moet controleren:

- Of ee alleen maar vóór de IPP mag staan met irrealis

Dat Jan misschien heeft willen zijn boek lezen

*Dat Jan misschien willen zijn boek lezen heeft

- Of het werkwoord *was* zich hetzelfde gedraagt als *had*. (als het goed is hoeft *was* niet hier heen te verplaatsen, omdat het geen irrealis-element is).

Dat Jan was gaan zwemmen

Dat Jan gaan zwemmen was

- Of *waarschijnlijk* inderdaad alleen maar vóór *oa* kan staan, net als in het Nederlands (dit zou namelijk kunnen betekenen dat *had* het hoofd is van Mood-irr, waar *waarschijnlijk* in de spec-positie van staat.

Dat jan [zijn boek] waarschijnlijk [zijn boek] had willen lezen

*Dat jan had [zijn boek] waarschijnlijk [zijn boek] willen lezen

- Het idee is dat *had* ook prima als past tense morfeem kan fungeren in een realis constructie.

dat Jan gelukkig had kunnen de politie bellen

De verwachting is dan echter dat hij niet per se twee, maar ook één keer mag verplaatsen. Hij checkt zijn irrealis-features dan na spell-out.

Dat Jan gelukkig kunnen de politie bellen had

- Of er inderdaad een relatie bestaat tussen de plaats van *oa* en irrealis.

Het is zeker dat Jan het boek willen lezen heeft/*had (tot hij er bij neer zou vallen)

Het is de vraag of Jan het boek heeft?/had willen lezen (tot hij er bij neer zou vallen)

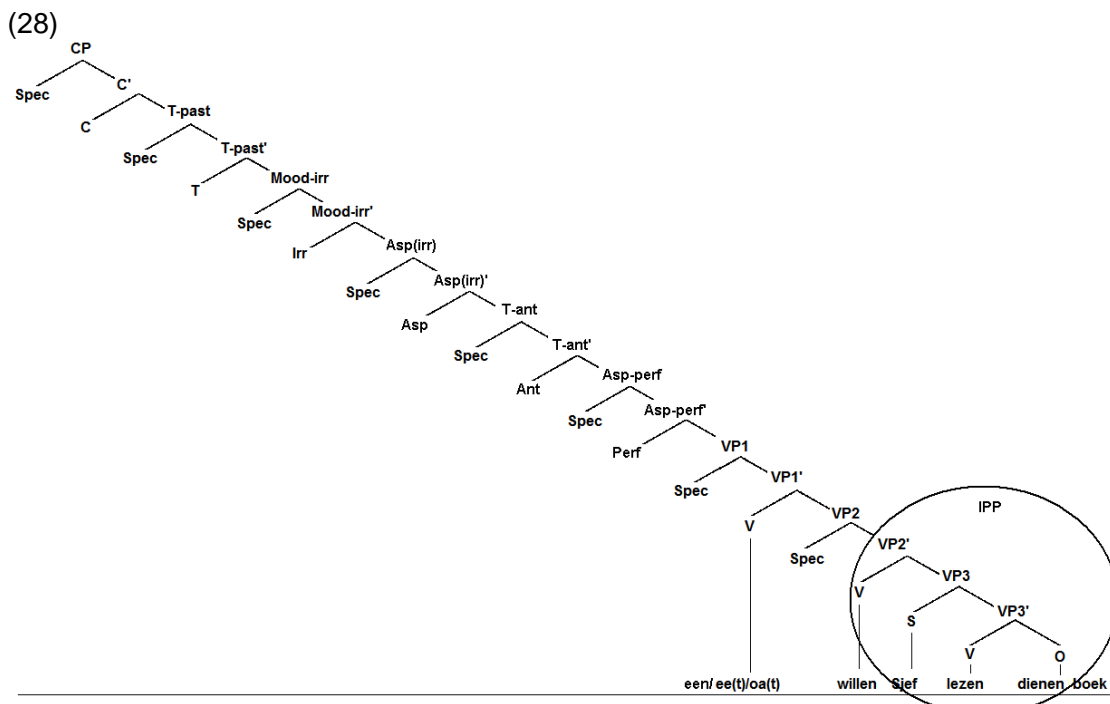
5 Verplaatsingen in het West-Vlaamse middenveld

Nu er is vastgesteld dat irrealis van invloed kan zijn op het woord *oa(t)*, is het de vraag hoe dit in het syntactische model gerepresenteerd kan worden met respect voor de hiërarchie van Cinque, MP, en alle andere theoretische aannamen die zijn gedaan. Ik neem nu Mood-irrealis op als een noodzakelijke projectie van het West-Vlaams, waarvan de hoofdpositie kan worden bezet door *zou*. Een definitief overzicht van relevante projecties van het West-Vlaams staat in (27).

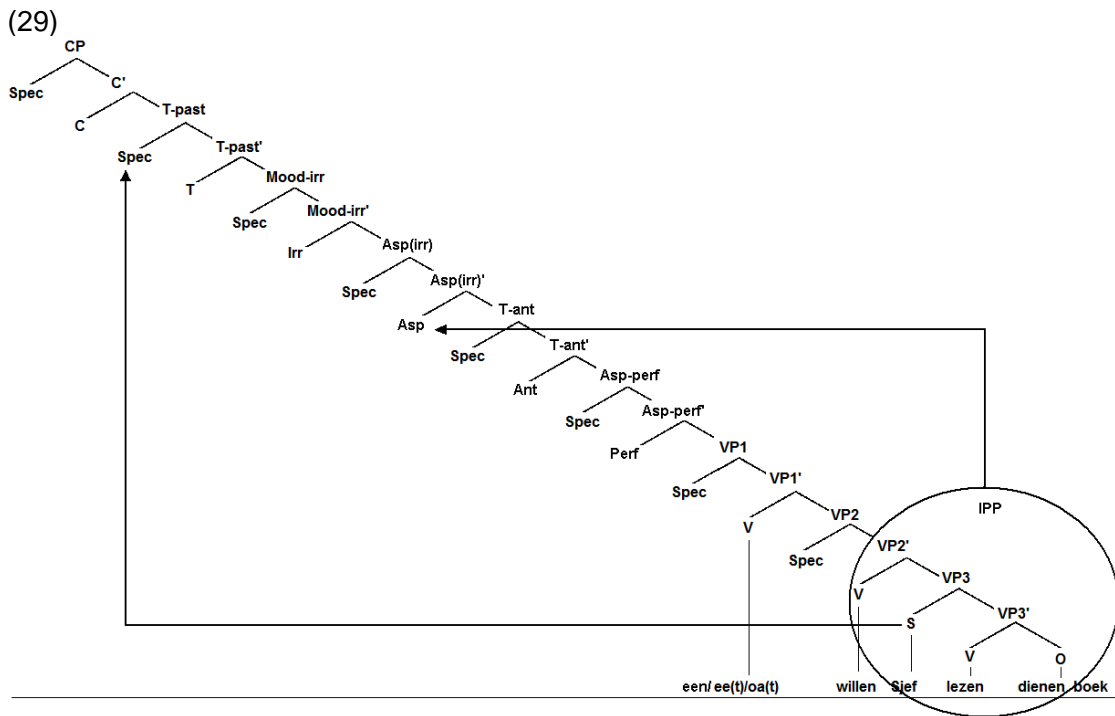
(27) T-past > Mood-irr > Asp(irr) > T-ant > Asp-perf

5.1 Analyse van de IPP-constituent

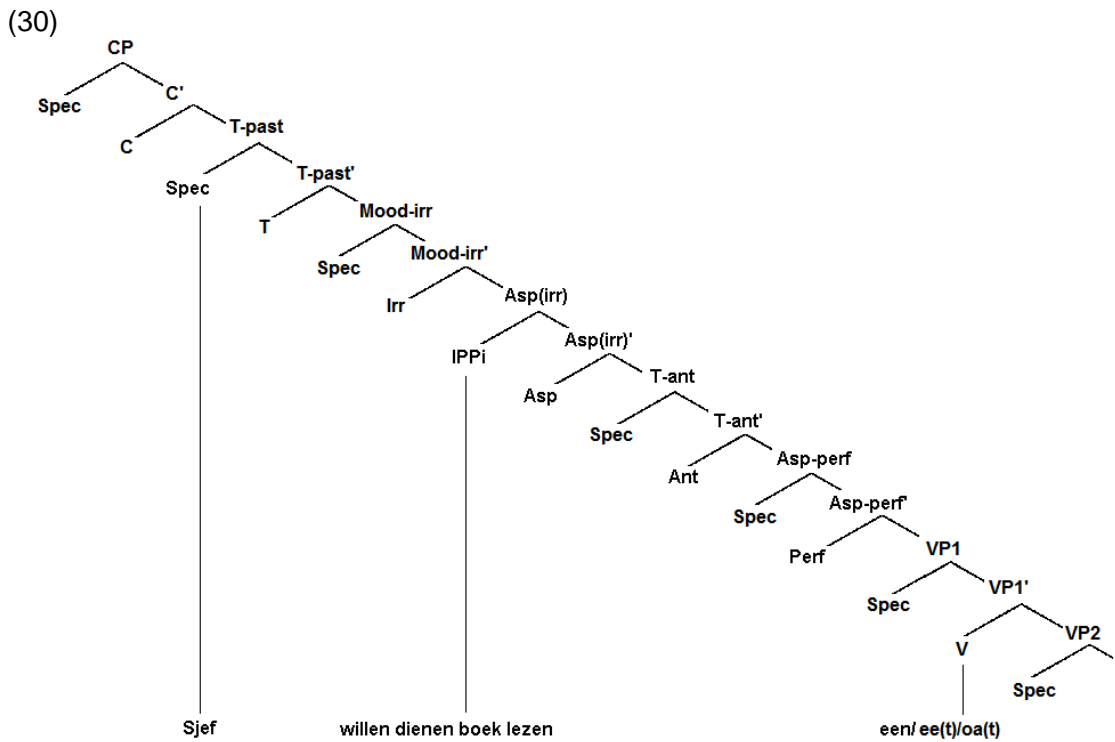
In (28) is het West-Vlaamse middenveld weergegeven, met daar aan vast de CP en de VP's. Voor het gemak heb ik de woorden die uiteindelijk de feature-bundels gaan uitspellen neergezet, in plaats van de feature-bundels zelf. Vanaf nu behandel ik alle feature-bundels als woorden. Ik begin met de D-structuur, en weergeef alleen de bundels die een lexicale interpretatie hebben, en daarom in het VP-domein worden gegenereerd.



Met een cirkel is de IPP-constituent gemarkeerd. Deze verplaatst naar spec-Asp(irr) om aspect features te checken. In de analyse van Zwart verplaatst *dienen boek* voor congruentie-eigenschappen naar AgrOP (Haegeman, 1995). Deze bevindt zich ten eerste in het VP-domein, en ten tweede kan *dienen boek* nog op andere plaatsen in de boom opduiken vanwege scrambling (Corver & van Riemsdijk, 1994). Daarom laat ik het object buiten beschouwing. Subject *Sjef* verplaatst met zijn hele DP naar spec-T-past om nominatief-casus te checken (Carnie, 2006).



De voorlopige S-structuur ziet er dan uit zoals in (30).

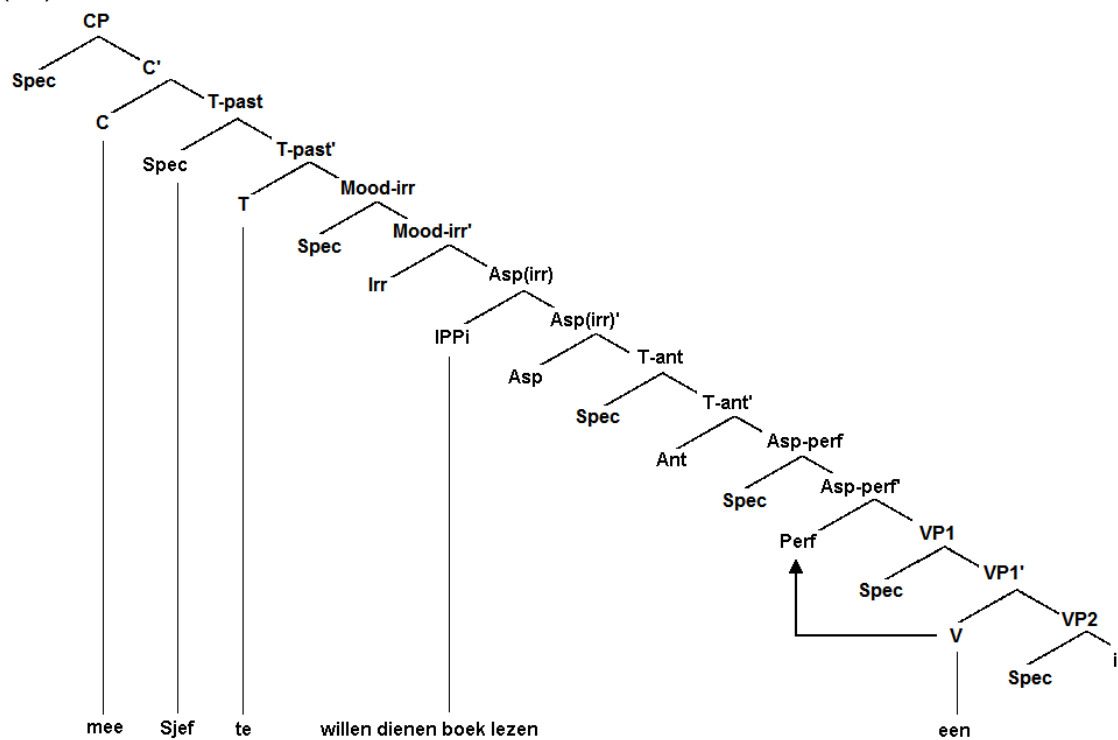


Ik zal nu de S-structuur voor *een*, *ee(t)* en *(oa(t))* afleiden in zinnen die Haegeman ook gebruikt.

5.2 Analyse van een

De infinitief *een* hoeft geen tense-eigenschappen te checken, maar moet wel aspect checken. Dit doet hij in Spec-Asp-perf. Prepositie *mee* (*met*) staat voor het gemak in C, omdat ik buiten beschouwing laat hoe deze zin is ingebed in een ander. *Te* (*te*) staat in T, zoals dat in meerdere analyses het geval is (Haegeman, 1995).

(31)

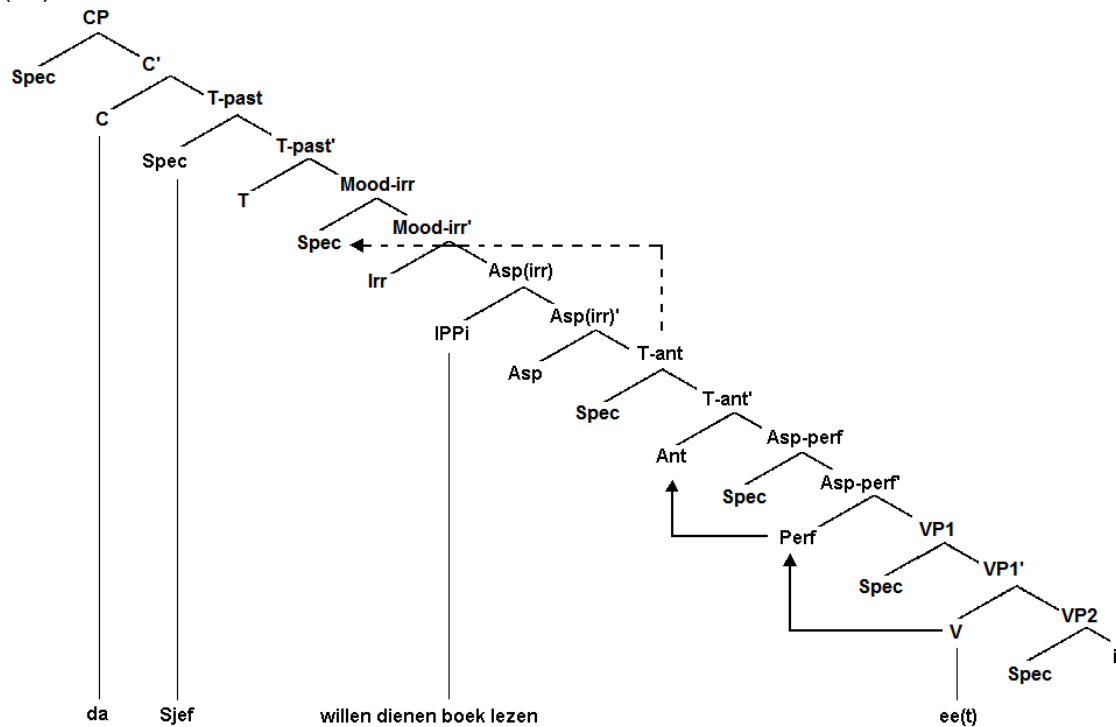


Een verplaatst eenvoudigweg niet door naar een positie boven de IPP constituent omdat daar geen reden voor is. Behalve voor aspect spreekt Haegeman ook nergens over motivaties voor *een* om te verplaatsen.

5.3 Analyse van ee(t)

De reden dat *ee(t)* niet vaak vooraf gaat aan de IPP-constituent is minder eenvoudig. Om aspect en present tense te checken verplaatst het element naar Asp-perf en T-ant. In irrealis-contexten kan het dan eventueel doorverplaatsen naar Mood-irr (32).

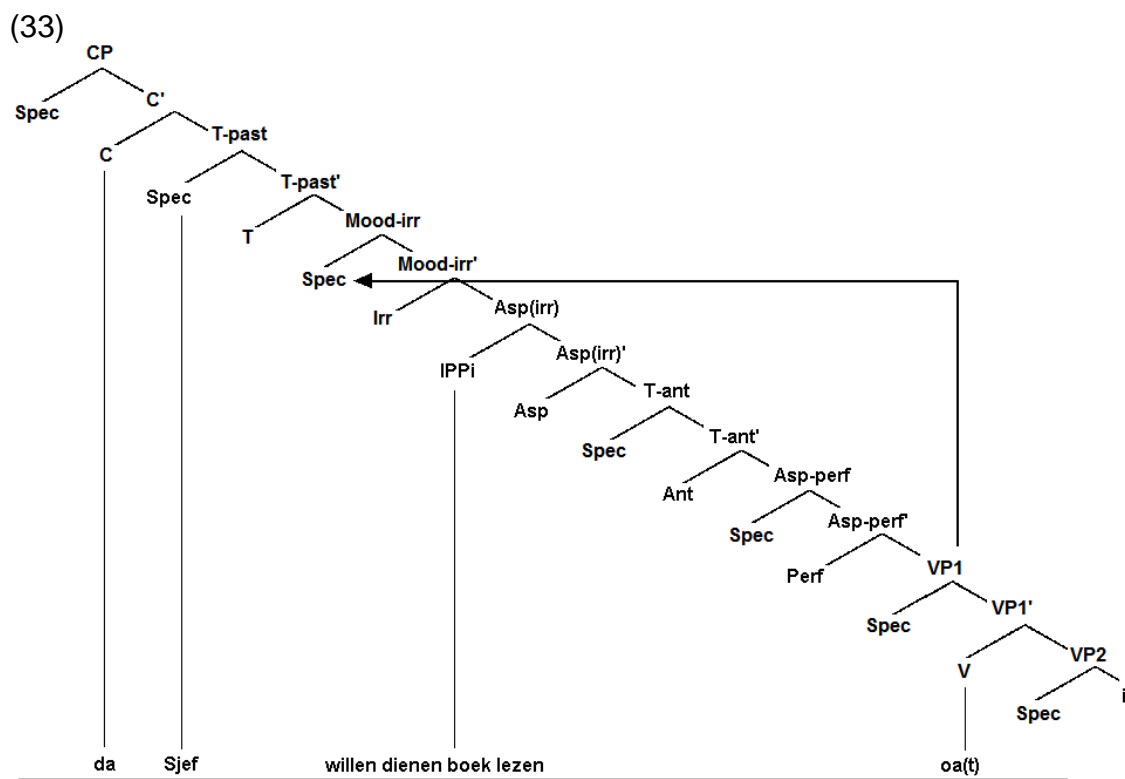
(32)



Het zal hier eerder om een tendens gaan dan om een noodzakelijke verplaatsing. Theorieën over de werking van sterke en zwakke features, of theorieën over optimaliteit kunnen hier misschien duidelijke verklaringen voor bieden. Een tweede probleem is het feit dat de eerste twee verplaatsingen hoofdverplaatsingen zijn, terwijl de optionele verplaatsing een XP-verplaatsing is. Dit is noodzakelijk om de HMC niet te schenden, maar ik heb in het theoretisch kader aangenomen dat XP-verplaatsingen niet zomaar beschikbaar zijn, niet in de laatste plaats omdat Haegeman ze niet gebruikt in haar analyse. Er is echter ook een voordeel aan XP-verplaatsing in dit geval. Zo worden alle adverbia gedwongen om mee te verplaatsen, wat zou kunnen verklaren dat adverbia nooit achter de IPP-constituent kunnen komen te staan.

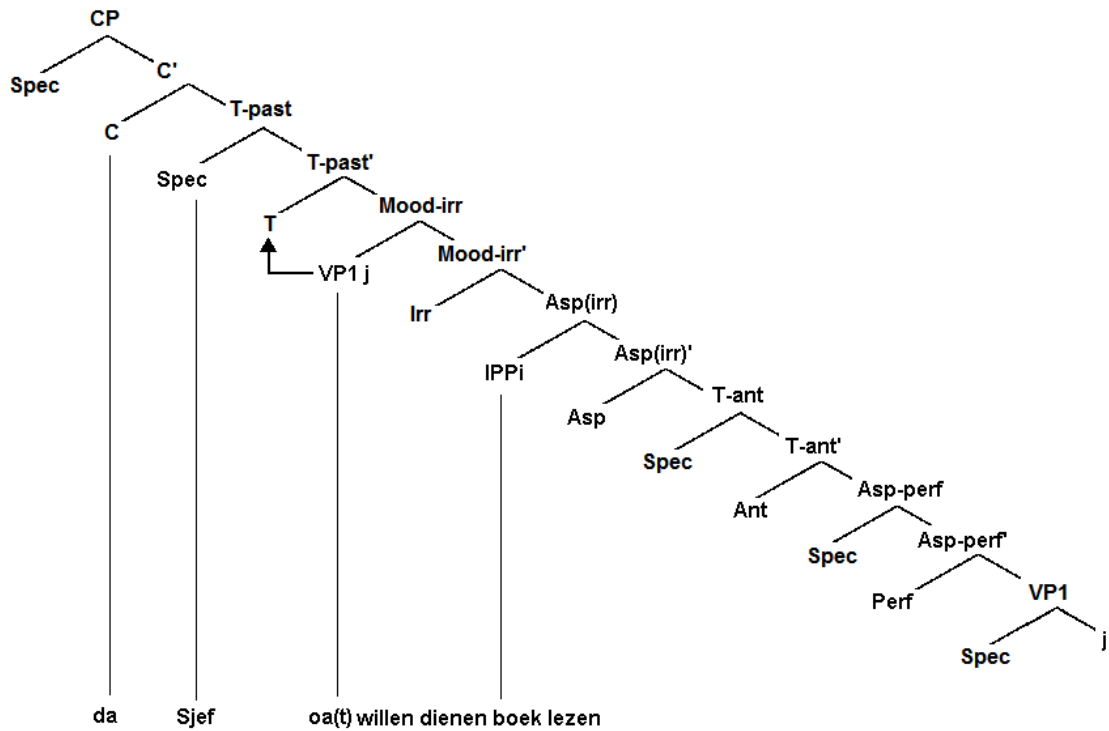
5.4 Analyse van *oa(t)*

Het hulpwerkwoord *oa(t)* heeft mijn speciale aandacht gekregen, omdat ik verwacht dat het zich sterker gedraagt als een zuiver functioneel element dan als een lexicaal element. Het checkt past en irrealis, en geen aspect. De gedachte is dat als de hele clause in irrealis staat, er ook geen verloop in de tijd kan worden waargenomen. *Oa(t)* kan dus geen (im)perfectum checken. Om de HMC niet te schenden zal de hele VP1 verplaatsen naar Spec-Mood-irr (33).



Het hoofd V1 verplaatst nu naar T om past tense te checken(34).

(34)



Doordat het middenveld is uitgebreid met meerdere projecties, is het niet meer mogelijk voor *oa(t)* om rechtstreeks naar T te verplaatsen. Als er geen tussenlanding plaatsvindt bij Mood-irr, moet hoe dan ook de HMC worden geschonden. In Spec-T-Past kan geen tense worden gecheckt omdat het subject hier staat, dus ook XP-verplaatsing biedt geen oplossing.

5.5 Conclusies

De belangrijkste conclusie van dit onderzoek is dat de bevindingen van Haegeman niet alleen met tense, maar ook met irrealis te maken kunnen hebben. Door aan te nemen dat *oa(t)* een sterke irrealis feature heeft is het mogelijk om te verklaren waarom het morfeem noodzakelijk vooraf gaat aan de IPP-constituent. Het feit dat irrealis niet op een wetmatige, maar op een trendmatige manier van invloed is op de positie van het werkwoord *ee(t)* levert problemen op die Haegeman ook constateert voor tense. Hier heb ik niets aan kunnen verbeteren. Als mogelijke verklaring heb ik optimaliteit geopperd, maar dit is louter speculatief. Wat Haegeman niet constateert is dat *ee(t)* geen tense kan checken boven de IPP-constituent, waardoor er geen reden is om te verplaatsen. Irrealis biedt een uitkomst voor dit probleem. In feite is er niets veranderd aan het idee van Haegeman dat *oa(t)* past moet checken op een positie die zich boven de IPP-constituent bevindt. Het verschil met haar analyse is dat het element alleen maar past kan checken via Mood-irr, waarvan het bestaan is bevestigd door *ee(t)*. Mood-irr is mogelijk de projectie waar tense-loze morfemen zoals *zou* hun irrealis kunnen checken.

6 Referenties

- Aranovich, R., *Split Auxiliary Systems* (2007), John Benjamins Publishing Company.
- Bailey, C.J.N., *Irrealis Modalities and the Misnamed 'Present-Simple Tense' in English* (1985), *Language and Communication*, Vol. 5, No. 4, 297-314.
- Baker, M.C., *The Mirror Principle and Morphosyntactic Explanation* (1985), *Linguistic Inquiry* 16, 3.
- Baker, M.C., *Formal Generative Typology* (2009), *The Oxford Handbook of Linguistic Analysis*.
- Baker, M.C., McCloskey, J., *On the Relationship of Typology to Theoretical Syntax* (2007), *Linguistic Typology*, 285-296.
- Barbiers, S., *Werkwoordclusters en de Grammatica van de Rechterperiferie* (2008), Meertens Instituut.
- Bhatia, A., *Testing Cinque's hierarchy: Adverb Placement in Hindi* (2006), *WIGL* 4, University of Wisconsin, Madison. February 17-18.
- Bobaljik, J.D., *Adverbs: The Hierarchy Paradox* (1999), *Glott International*, vol. 4.9/10, 27-28.
- Bybee, J.L., *'Irrealis' as a Grammatical Category* (1998), *Anthropological Linguistics* 40, 2, 257-269.
- Carnie, A. *Syntax* (2006), Blackwell Publishers.
- Chomsky, N., *The Minimalist Program* (1995), Cambridge University Press.
- Chomsky, N. *Minimalist inquiries: the framework* (2000), Cambridge, Mass: MIT Press
- Cinque, G., *Adverbs and Functional Heads: A cross-linguistic perspective* (1999), Oxford University Press.
- Colleman, T., *Zullen, gaan of Presens* (2000), Universiteit Gent.
- Corver, N., Riemsdijk, H.C. van, *Studies on Scrambling* (1994), Mouton de Gruyter.
- Cristofaro S., *Descriptive Notions vs. Grammatical Categories: Unrealized States of Affairs and 'Irrealis'* (2011), *Language Sciences*, Elsevier.
- Croft, W., *Typology and Universals* (2003), Cambridge Textbooks in Linguistics.
- Deen, K.U., Hyams, N., *The Form and Interpretation of Finite and non-Finite Verbs in Swahili* (2002), *BUCLD 26 Proceedings*, ed. Barbora Skarabela et al., 130-141. Somerville, MA: Cascadilla Press.
- Dikken, M. Den, *Verb Projection Raising en de Analyse van het IPP-Effect* (1989), *Lingua* 19-2.

- Donati, C., *On Wh-Head-movement* (2005), Cheng, L., Corver, N., *Wh-movement on the Move*, Cambridge, MIT Press.
- Ebeling, C.L., *A Semantic Analysis of the Dutch Tenses* (1962), *Lingua*, Volume: 11, 86-99.
- Elliot, J.R., *Realis and Irrealis: Forms and Concepts of the Grammaticalization of Reality* (2000), *Linguistic Typology* 4, 55-90.
- Ellison, G.C., *Yes, English Has a Future: A Cartographic Tense Analysis* (2010), *Generative Grammar in Geneva* 6, 137-163.
- Embick, D., *Features, Syntax, and Categories in the Latin Perfect* (2000), *Linguistic Inquiry*, Volume 31, Number 2, 185–230.
- Embick, D., Noyer, R., *Distributed Morphology and the Syntax/Morphology Interface* (2005), University of Pennsylvania.
- Grohmann, K.K., Etxepare, R., *Root Infinitives: A Comparative View* (2003), *Probus* 15.2, 201-236.
- Grønn, A., *Irrealis and Sequence of TAM* (2006), Dekker, P.J.E., Zeijlstra H.H., *Concord and the Syntax Semantics Interface*, 21-26.
- Haan, F. de, *Irrealis: Fact or Fiction?* (2011), *Language Sciences*.
- Haan, F. de, *Typology of Tense, Aspect and Modality Systems* (2011), University of Arizona.
- Haegeman, L., *Verb Movement in Embedded Clauses in West Flemish* (1998), *Linguistic Inquiry* 29-4, 631-656.
- Halle, M., Marantz, A., *Some Key Features of Distributed Morphology* (1994), *MIT Working Papers in Linguistics* 21, 275-288.
- Harley, H., *Hug a Tree: Deriving the Morphosyntactic Feature Hierarchy* (1994), *MITWPL*, vol. 21, 289-320.
- Harley, H., Noyer, R., *State-of-the-Article: Distributed Morphology* (1999), *GLOT* 4.4, 3-9.
- Haspelmath, M., *Pre-established categories don't exist: consequences for language description and typology* (2006), *DGfS Annual Conference*, Bielefeld, 22-24.
- Heim, I., Kratzer, A., *Semantics in Generative Grammar* (1998), Blackwell Publishers.
- Hoekstra, T., *Auxiliary Selection in Dutch* (1999), *Natural Language and Linguistic Theory* 17, 67-84.
- Hyams, N., *Child non-Finite Clauses and the Mood-Aspect Connection* (2005), Kempchinsky, P., Slabakova, R., *Aspectual Inquiries*, 293-315.

- Iatridou, S., *The Grammatical Ingredients of Counterfactuality* (2000), *Linguistic Inquiry*, Vol. 31, No. 2, 231-270.
- Jacobsson, B., *Should and would in Factual that-Clauses* (1988), *English Studies* 1, 72-84.
- Kayne, R.S., *The Antisymmetry of Syntax* (1994), MIT Press.
- Kinkade, M.D., *Is Irrealis a Grammatical Category in Upper Chehalis?* (1998), *Anthropological Linguistics* 40, 2, 234-241.
- Lasnik, H., *The Minimalist Program in Syntax* (2002), *TRENDS in Cognitive Sciences* Vol6 NO. 10.
- Legendre, G., *On the Typology of Auxiliary Selection* (2007), *Lingua* 117, 1522-1540.
- McGinnis, M., *Fission as Feature-Movement* (1995), *MIT Working Papers in Linguistics* 27, 165-187.
- Muysken, P., *Functional Categories* (2008), Cambridge University Press.
- Palmer, F.R., *Mood and Modality* (1986), Cambridge University Press.
- Pollock, J.Y., *Verb Movement, Universal Grammar, and the Structure of IP* (1989), *Linguistic Inquiry* 20, 365-424
- Rijkhof, J., Seibt, J., *Mood, Definiteness and Specificity: A Linguistic and a Philosophical Account of their Similarities and Differences* (2005), *Tidsskrift for Sprogforskning*, Argang 3, Nr. 2, 85-132.
- Schutter, G. de, *Systeem en ontlening in taal: nog eens het IPP-effect* (2000), *Taal en Tongval*, Meertens Instituut.
- Shannon, T.S., *To be or not to be in Dutch: A Cognitive Account of some Puzzling Perfect Auxiliary Phenomena* (1993), *The Low Countries and Beyond*, 85-96, MD: University Press of America.
- Sorace, A., *Gradients in Auxiliary Selection with Intransitive Verbs* (2000), University of Edinburgh.
- Steedman, M.J., *Verbs, Time, and Modality* (1977), *Cognitive Science* 1, 216-234.
- Steele, S., *Past and Irrealis: Just What does it all Mean?* (1975), *IJAL*, vol. 41, no. 3, 200-217, University of Chicago.
- Travis, L.D., *Parameters and effects of word order variation* (1984), Massachusetts Institute of Technology.
- Ura, H., *Multiple feature-checking: A theory of grammatical function splitting* (1995), Massachusetts Institute of Technology.

Zaefferer, D., *A General Typology of Modal Categories* (2005), *Tidsskrift for Sprogforskning*, Argang 3, Nr. 2, 19-49.

Zwart, J.W., *On the Tense of Infinitives in Dutch* (2007), University of Groningen.

Zwart, J.W., *Dutch Syntax. A Minimalist Approach* (1993), University of Groningen.